

TIIVISTELMÄ

Lääkitysturvallisuudella tarkoitetaan lääkkeiden käyttöön ja lääkehoitojen toteuttamiseen liittyvää turvallisuutta. Lääkitysturvallisuuden edistäminen edellyttää lääkitysturvallisuuteen vaikuttavien toimintatapojen ja menetelmien tuntemista sekä lääkehoidon riskikohtien ja lääkityspoikkeamien tunnistamista.

Tutkimuksen tavoitteena oli testata ensimmäisessä osatutkimuksessa Institute for Safe Medication Practices:n (ISMP) itsearviointimittariston pohjalta muodostetun lääkitysturvallisuuden itsearviointimittariston käyttöönottoa ja toimivuutta apteekeissa. Käyttökokemuksen perusteella itsearviointimittaristoa ja sen käyttöohjetta muokattiin edelleen ennen mittariston varsinaista käyttöönottoa. Lisäksi tutkimuksessa kartoitettiin yleisellä tasolla pilottiapteekkien lääkitysturvallisuustoiminnan toteutumista sekä kehittämiskohteita.

Tutkimus toteutettiin kesä – syksy 2009 aikana 18 pilottiapteekissa, joissa oli tehty laatutyötä tai perehdytty lääkitysturvallisuuteen. Käyttökokemusten kartoittamiseen käytettiin sähköistä kyselyä. Lopullinen osallistumisprosentti oli 83 %.

Lääkitysturvallisuuden itsearvioinnin vastuuhenkilönä toimi pilottiapteekeissa lähinnä proviisori tai apteekkari. Arviointiin osallistui eri ammattiryhmien edustajia. Yleisin arviointiryhmän koko oli kolmesta neljään henkilöön. Pääosin jokainen arvioija arvioi kunkin arviointialueen arviointikohdat ensin itsenäisesti useassa osassa, jonka jälkeen arviointiryhmä kävi yhdessä läpi arviointituloksista vähintään ne kohdat, joista oltiin oltu eri mieltä.

Itsearviointimittaristo nähtiin pääasiallisesti hyödylliseksi apteekin lääkitysturvallisuuden arvioinnissa sekä vahvuuksien ja mahdollisten kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Suurin osa vastaajista arvioi myös mittariston asiasisällön lääkitysturvallisuuden kannalta olennaiseksi ja kattavaksi. Mittaristo katsottiin kuitenkin liian laajaksi ja arviointikohtia pidettiin joiltakin osin tulkinnanvaraisina. Pilotista saatujen kokemusten pohjalta arviointikohtia selkeytettiin ja jaettiin pienempiin osiin sekä käyttöohjetta yksinkertaistettiin. Lopullinen mittaristo sisältää 230 arviointikohtaa.

Pilottiapteekkien keskeisimmät kehittämiskohteet liittyivät yleisesti ohjeistuksen laatimiseen sekä prosessien kehittämiseen. Tutkimuksen mukaan apteekkien lääkitysturvallisuustoiminnassa on parantamisen varaa. Tutkimus osoitti, että lääkitysturvallisuuden itsearviointimittaristo soveltuu apteekin toiminnan kehittämiseen osana muuta laatutyötä sekä lisää tietoisuutta lääkitysturvallisuuteen vaikuttavista toimintatavoista.

AVAINSANAT: apteekki, lääkitysturvallisuus, itsearviointimittaristo, käyttöönotto